

Список використаних джерел:

1. Липоводолинський ліцей. Положення про академічну доброчесність. URL: <https://lpl.school.org.ua/akademichna-dobrochesnist-23-10-28-01-06-2020/> (дата звернення: 28.03.2023).
2. Національна академія внутрішніх справ. Мультимедійний навчальний посібник. Антикорупційна політика в Україні. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/atikorruption/lectures/lecture_1.html (дата звернення: 28.03.2023).
3. НУШ. Нова українська школа. Академічна доброчесність – як її пояснити учням і створити систему в школі. URL: <https://nus.org.ua/articles/akademichna-dobrochesnist-yak-yiyi-royasnytu-uchnyam-i-stvoryty-systemu-v-shkoli/> (дата звернення: 28.03.2023).
4. Сидорук І. Булінг як актуальна соціально-педагогічна проблема. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/6578/1/35.pdf> (дата звернення: 28.03.2023).

*Наталія Притула,
здобувачка другого(магістерського) рівня вищої освіти,
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології,
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)*

Науковий керівник: **Наталія Островська**,
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки,
Державний заклад «Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)*

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ КОМПЛЕКСУ ГАНДИКАПУ У СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Постановка проблеми. Процеси інтеграції в європейську спільноту гостро ставлять питання забезпечення толерантного ставлення до людей з інвалідністю, які мають складнощі в процесі соціалізації, що часто супроводжується гандикапізмом. Слід зазначити, що проблеми здоров'я людей з інвалідністю в нашій країні мають специфіку внаслідок слабкої соціальної захищеності осіб цієї групи. Це висуває перед вітчизняними фахівцями соціальної сфери низку проблем, результат розв'язання яких

полягатиме в поліпшенні умов життя осіб з інвалідністю, розробці психолого-педагогічних програм їхнього розвитку [1]. У цьому контексті актуальною є проблема ставлення здорових людей до осіб з інвалідністю, що здебільшого носить характер соціального відмежування, соціальної ізоляції людей з інвалідністю. Це зумовлюється поширенням явища гандикапізму як соціальної проблеми та загостренням гандикапності, як риси індивідуальності.

Орієнтація українського суспільства на принципи толерантності до осіб з інвалідністю, а особливо дітей та молоді з інвалідністю, посприяла гуманізації навчально-виховного процесу у навчальних закладах, у зв'язку з розвитком інклюзивної освіти, в рамках якої відбувається включення дітей та молоді з інвалідністю в освітнє середовище і адаптація в ньому.

Виклад основного матеріалу. Серед науковців, які розглядали інвалідність у площині індивідуальних відмінностей, варто назвати Л. Александрова, Д. Леонтьєва, С. Максименко, М. Семаго, Н. Семаго та ін. Проблему соціалізації осіб з інвалідністю досліджували І. Каткова, В. Кузнєцов, С. Саричева, О. Чабан (медичний аспект); О. ДіковаФаворська, О. Асмолов, І. Расюк, О. Усанова (соціально-психологічний аспект); С. Болтivecь, Б. Гершунський, В. Журавська, І. Зязюн (педагогічний аспект). Психологічні аспекти дослідження феномену «гандикапізм» присвятили свої дослідження О. Ставицький, А. Драпака, Н. Вічалковська, Є. Макогончук, О. Царькова та ін.

Здобуття вищої освіти є важливим викликом для студентів з особливими освітніми потребами, оскільки вони можуть стикатися з рядом соціально-психологічних проблем, які можуть призвести до виникнення комплексу гандикапу.

Поняття «гандикапу» та «гандикапізму» знаходяться на початковому етапі наукового становлення і є практично не дослідженими. Проблема психологічних аспектів інвалідності (гандикапізм, гандикап, гандикапність) вивчалася лише в межах спеціальної психології і педагогіки, де основна увага приділялася психологічному дизонтогенезу та порушенням психічного розвитку, відхиленням від норми психогенезу дітей із вродженими або набутими дефектами сенсорної, інтелектуальної, емоційної сфер. О. Ставицький у своїх дослідженнях присвячених гандикапу, зазначав, що саме ізоляція людей з особливими потребами, підтримання в них залежної позиції державою є однією з передумов

виникнення та розповсюдження гандикапу, оскільки в такому випадку інвалідизований гостро відчуває свою неповноцінність, пригнічується його ініціативність, він стає нездатним на прояви самостійності [2, с. 87].

Вивчення соціально-психологічних причин виникнення комплексу гандикапу у студентів з особливими освітніми потребами може допомогти зрозуміти особливості їх соціальної адаптації до інклюзивного освітнього середовища закладу вищої освіти та взаємодії в ньому.

На виникнення комплексу гандикапу у студентів з особливими освітніми потребами, на нашу думку, впливають такі фактори, як:

- негативне ставлення суспільства, стереотипи та дискримінація, з якими стикаються здобувачі освіти з інвалідністю в повсякденному житті та в освітньому середовищі закладу освіти;
- особистісні особливості студентів з особливими освітніми потребами, такі як самооцінка, стійкість до стресу, мотивація та самоактуалізація;
- негативна взаємодія студентів з особливими освітніми потребами зі значущими людьми, такими як члени родини, друзі, викладачі, одногрупники;
- соціокультурні особливості середовища, такі як відносини внутрішньої групи, цінності, норми та установки, формуючи їхню самоідентифікацію та взаємодію з оточуючим середовищем;
- доступність закладу вищої освіти для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, включаючи універсальний дизайн, можливості отримання адекватної освіти та підтримку адміністрації та викладацького складу;
- внутрішні фактори, такі як відчуття непевності, страх перед оцінкою оточуючих, почуття меншовартості;
- значний вплив медіа та віртуального середовища, включаючи стереотипи, дискримінацію та негативне відображення в мас-медіа.

Висновки. Отже, соціально-психологічні причини виникнення комплексу гандикапу у студентів з особливими освітніми потребами є складним і міжпов'язаним явищем. Соціальні стереотипи та стигма, пов'язані з інвалідністю, можуть впливати на формування внутрішнього почуття меншовартості і неприйнятності у здобувачів освіти з інвалідністю. Відчуття страху перед оцінкою оточуючих, непевність щодо

власних можливостей та інші внутрішні фактори також можуть посилити комплекс гандикапу.

Важливо враховувати, що ці проблеми не виникають з інвалідністю самі по собі, а є результатом соціальної взаємодії, стереотипів та стигми, які існують в суспільстві. Комплекс гандикапу може міцніти через дискримінацію, обмеження доступу до рівних можливостей та неповну соціальну інтеграцію здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел:

1. Арц О. В. Поняття симптомокомплексу гандикапу у психології інвалідності. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія.* Том 32 (71). №1. 2021. URL : https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/1_2021/3.pdf (дата звернення: 21.04.2023)

2. Ставицький О. О. Психологія гандикапізму: монографія. Рівне: Принт Хаус. 2011. 376 с.

*Карина Устенко,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальності 231 Соціальна робота.
Соціальна педагогіка. Практична психологія,
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»(м. Полтава)*

Науковий керівник: **Наталія Отрощенко,**
*кандидатка педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки,
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»(м. Полтава)*

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У ДИТЯЧІЙ ШКОЛІ МИСТЕЦТВ

Постановка проблеми. Відкриті, дружні стосунки – джерело натхнення, стимул подолання труднощів, те, що дає почуття задоволення й розуміння того, що зусилля не були марними. Взаєморозуміння й відкритість – підґрунтя рівноправних, безконфліктних стосунків.